

دانشکده پرستاری مامایی
دفتر توسعه آموزش
طرح دوره (Course Plan)

نام درس: اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری ها (بهداشت ۲)	کد درس: ۱۶۴۲۳۲۱
مقطع تحصیلی: کارشناسی پیوسته	رشته تحصیلی: مامایی
گروه آموزشی: مامایی	پیش نیاز: اصول خدمات بهداشت جامعه (بهداشت ۱)
تعداد واحد: ۲ واحد نظری	محل برگزاری: دانشکده پرستاری-مامایی
روز و ساعت برگزاری: دوشنبه ۱۶-۱۴	مسئول درس: معصومه صادقی
طراحی اولیه ● بازنگری □	
هدف کلی درس:	
- آشنایی دانشجویان با اصطلاحات رایج در اپیدمیولوژی و پزشکی پیشگیری - آشنایی دانشجویان با علل ایجاد و چگونگی انتشار بیماری ها - کسب اطلاعات اختصاصی راجع به اپیدمیولوژی تعدادی از بیماریهای شایع کشور	
اهداف اختصاصی دوره:	
۱- مقدمه و کلیات اپیدمیولوژی	
• تعریف اپیدمیولوژی • تاریخچه • حیطه علم اپیدمیولوژی • اهداف اپیدمیولوژی • اپیدمیولوژی و پزشکی بالینی	
۲- اصطلاحات و مفاهیم متداول در اپیدمیولوژی	
• Epidemic • Outbreak • Pandemic • Endemic • Infection • Herd Immunity • Elimination vs. Eradication • ...	
۳- نقش عوامل مختلف در ایجاد بیماری ها	
• عوامل مستعد کننده بیماریها ○ خصوصیات میزبان ○ عوامل بیماری زا (بیولوژیک، شیمیایی، فیزیکی و ...)	

دانشکده پرستاری مامایی

دفتر توسعه آموزش

طرح دوره (Course Plan)

○ عوامل زیست محیطی (رطوبت، درجه حرارت و...)

- انواع روشهای انتقال بیماری ها

۴- سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری در اپیدمیولوژی

- پدیده کوه یخ
- سیر طبیعی بیماری ها و انواع آن
- تعریف پیشگیری
- پیشگیری نخستین
- پیشگیری سطح اول
- پیشگیری سطح دوم
- پیشگیری سطح سوم
- پیشگیری سطح چهارم

۵- شاخصهای سنجش ابتلا به بیماری ها

- میزان بروز
- شیوع
- تفاوت بین بروز و شیوع
- عوامل موثر بر کاهش و افزایش شیوع
- رابطه بروز و شیوع

۶- غربالگری

- تعریف و اهداف غربالگری
- موارد استفاده برنامه غربالگری
- اجزای غربالگری
- مقایسه آزمونهای غربالگری با تشخیصی
- ارزشیابی برنامه های غربالگری

۷- آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مشاهده ای توصیفی)

۸- آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مشاهده ای تحلیلی)

۹- همه گیری و انواع آن

- تک منبعی
- چند منبعی
- مراحل بررسی یک اپیدمی

۱۰- کلیات اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر و غیر واگیر

- تعریف بیماری های واگیر
- تعریف بیماری های غیر واگیر

دانشکده پرستاری مامایی

دفتر توسعه آموزش

طرح دوره (Course Plan)

۱۱- اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای قابل پیشگیری بوسیله واکسن-۱

- واکسیناسیون و ایمنی زایی
- نگهداری واکسن، زنجیره سرد
- ممنوعیت مصرف واکسن ها
- برنامه ایمن سازی کشوری (زنان باردار، کودکان)
- واکسیناسیون در شرایط و گروه های خاص

۱۲- اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای قابل پیشگیری بوسیله واکسن-۲

- نکات کاربردی در خصوص واکسن ها (آبله مرغان، آنفولانزا، سل، فلج اطفال و ...)
- ایمن سازی غیرفعال

۱۳- استراتژی مراقبتهای ادغام یافته کودکان سالم

۱۴- استراتژی مراقبتهای ادغام یافته ناخوشی های اطفال (مانا)

۱۵- اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای کودکان

- تعریف و اهمیت بیماریهای اسهالی در کودکان
- پاتولوژی بیماری های اسهالی در کودکان، کنترل و پیشگیری
- تعریف و اهمیت اختلالات رشد و تکامل
- پاتولوژی اختلالات رشد و تکامل، کنترل و پیشگیری
- تعریف و اهمیت کم خونی
- پاتولوژی کم خونی، روشهای درمانی، کنترل و پیشگیری

۱۶- اپیدمیولوژی انواع عفونتهای تنفسی

- تعریف و بار بیماری در ایران
- پاتولوژی بیماری های تنفسی
- پیشگیری، کنترل و آموزش بهداشت

۱۷- اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای مهم بزرگسالان

- کلیات بیماریهای سل، تب مالت، هیپاتیت و بیماریهای مقاربتی و HIV/AIDS
- اپیدمیولوژی بیماریهای غیر واگیر و عوامل خطر مربوطه (بیماریهای قلبی-عروقی، سرطان ها، دیابت، یائسگی)

جدول ترتیب ارائه محتوای آموزشی در طول دوره

جلسه	رئوس مطالب
اول	مقدمه و کلیات اپیدمیولوژی
دوم	اصطلاحات و مفاهیم متداول در اپیدمیولوژی
سوم	نقش عوامل مختلف در ایجاد بیماری ها
چهارم	سیر طبیعی بیماری و سطوح پیشگیری در اپیدمیولوژی
پنجم	شاخصهای سنجش ابتلا به بیماری ها

دانشگاه پرستاری مامایی

دفتر توسعه آموزش

طرح دوره (Course Plan)

ششم	غریبالگری
هفتم	امتحان میان ترم-۱، آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مشاهده ای توصیفی)
هشتم	آشنایی با انواع مطالعات اپیدمیولوژی (مشاهده ای تحلیلی)
نهم	همه گیری و انواع آن
دهم	کلیات اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر و غیر واگیر
یازدهم	اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای قابل پیشگیری بوسیله واکسن-۱
دوازدهم	اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای قابل پیشگیری بوسیله واکسن-۲
سیزدهم	امتحان میان ترم-۲، استراتژی مراقبتهای ادغام یافته کودکان سالم
چهاردهم	استراتژی مراقبتهای ادغام یافته ناخوشی های اطفال (مانا)
پانزدهم	اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای کودکان
شانزدهم	اپیدمیولوژی انواع عفونتهای تنفسی
هفدهم	اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای مهم بزرگسالان
روش های آموزشی (نحوه ارائه درس):	
- رایانه سخنرانی با استفاده از وسایل کمک آموزشی (ppt)	
- بحث و تبادل نظر با دانشجویان	
وسایل آموزشی: سامانه نوید ، تخته وایت برد، کامپیوتر و ویدئو پروژکتور	
وظایف و تکالیف دانشجوی: حل سوالات ارائه شده در هر جلسه	
روش های ارزیابی دانشجو (لطفا سهم هر روش بر حسب درصد نوشته شود):	
روش های ارزیابی در طول دوره: ۴۰ درصد	
روش های ارزیابی در انتهای دوره: ۶۰ درصد	
منابع اصلی درس:	
1- اپیدمیولوژی، لئون گوردیس، ترجمه صباغیان-هلاکویی، انتشارات علوم پزشکی تهران.	
2- کلیات جامع بهداشت عمومی (جلد دوم) ، حاتمی و همکاران، انتشارات ارجمند.	
3- برنامه کشوری واکسیناسیون	
4- راهنمای جامع نظام مراقبت بیماریهای واگیر	